

Hvordan sikre forankring og forutsigbarhet når kostnadene øker?

Erfaringer fra Hias IKS

Norsk Vanns årskonferanse 2023

Nina Stokke Tronsrud

Senior Manager Aider / tidligere administrasjonssjef Hias IKS

Hias IKS

1974 Mjøsaksjonen

Hamar, Løten, Stange og Ringsaker

1987: + Vann og Renovasjon

2002: → IKS

2016: Renovasjon → Sirkula

52 ansatte

1 trainee

2 lærlinger

Omsetning 2023: 220 mill. kr

Investeringer 2023: 70 mill. kr

6.000 mill.m3 vann til 56.000 personer

7.500 mill. m3 avløp fra ca 60.000 personer + industri

Eierstyring

- IKS-loven
- Selskapsavtale
- Rollefordeling
 - ✓ Sterkt politisk representantskap
 - ✓ Profesjonelt styre
 - ✓ Regional ledergruppe
 - ✓ Teknisk koordineringsgruppe
- Eierstrategi
- Felles kommunedelplan

Hias har i 2023:

- Gjennomført tiltakene og oppnådd hovedmålene i felles KDP-VA.
- Realisert nye prosesser som gjenvinner ressursene i avløpsvannet
 - Etablert produkter og verdikjeder som realiserer verdiene av disse, og
 - Utnyttet potensialet for næringsutvikling i tilknytning til kjernevirksomheten.
- Optimalisert bruken av digitale plattformer og verktøy for å styrke alle deler av virksomheten.
- Etablert styringssystemer og løsninger for en bærekraftig utvikling som er ledende i VA- sektoren.
- Bidratt til effektiv organisering og forutsigbare rammer for VA- sektoren.
- Bidratt til at Hamarregionen er etablert som det nasjonale senteret for innovasjon og utvikling av bionæringene.
- Lagt til rette for at de store infrastrukturprosjektene innen veg og jernbane kan gjennomføres som planlagt.

Felles kommunedelplan VA 2014 - 2023

- Omfatter alle kommunale og interkommunale vann- og avløpsanlegg i eierkommunene med mål og tiltak
- Investeringer i perioden ca. 2,5 mrd. totalt. Samlet befolkning ca. 100.000.

Prinsipper:

- Alle prosessanlegg og overføringsledninger som underbygger en regional utvikling av bolig og næringsområder i tråd med SMAT- planen er fellesanlegg i regi av Hias.
- Lik enhetspris uavhengig av avstand fra prosessanleggene.
- Tiltak prioriteres regionalt ut fra forventet effekt i et helhetlig perspektiv.

Mål

- Tilfredsstille drikkevannsforskriftens krav til vannforsyningen
- Rehabiliterer og sikre kapasitet for avløpsrenseanlegget
- Sikre og utvide kapasitet for overføring av avløp i Mjøsa (Furnesfjorden)
- Øke rehabilitering av kommunale ledningsanlegg til 1 % pr. år.

Arbeid med ny plan 2024 – 2033 igangsatt

Store investeringsprosjekter Vann

Nytt vannbehandlingsanlegg

Byggestart: 2019
Ferdigstillelse: 2022
Totalkostnad: 420 mill. kr

Store investeringsprosjekter Avløp

Sammen om et bedre miljø

Sjøledningsanlegg fra Brumunddal til Hias

De siste sjøledningene blir lagt ned i sjøgrøft utenfor Brumunddal.

Byggestart: 2016
Ferdigstillelse: 2018
Totalkostnad: 140 mill. kr.

Ombygging av renseanlegget – Hias-prosessen

Byggestart: 2015
Ferdigstillelse: 2023
Totalkostnad: 170 mill. kr

Nytt krav om nitrogenfjerning

Byggestart: ca 2027
Ferdigstillelse: ca 2030
Totalkostnad: ca 370 mill. kr

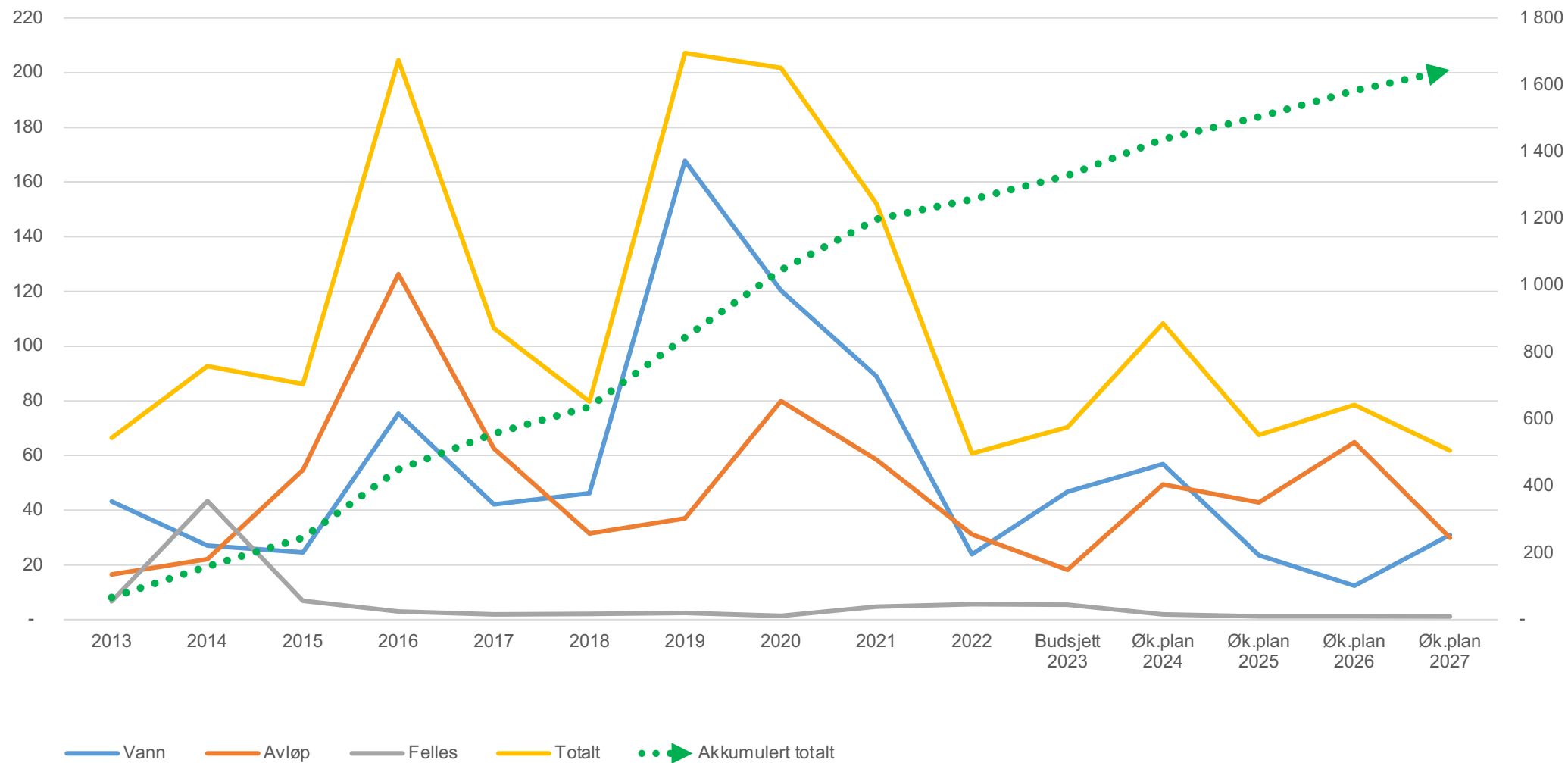
Høy investeringstakt over mange år

Sammen om et bedre miljø

Årlige invest. i mill. kr

Invest. akkumulert 2013-2027 i
mill. kr

Krevende utvikling

2014

Bokførte verdier 346 mill. kr

Lånesaldo 235 mill. kr

Låneramme 350 mill. kr

Pris pr m3 Vann 4,95 kr

Pris pr m3 Avløp 6,78 kr

2023

Bokførte verdier 1,2 mrd. kr

Lånesaldo 1,14 mrd. kr

Låneramme 1,2 mrd. kr

Pris pr m3 Vann 13,77 kr

Pris pr m3 Avløp 16,52 kr

Bærekraftig i et langsiktig perspektiv

Grønn finansiering

- Over 80% grønn finansiering
- Fokus på å tilfredsstille krav
- Bevisst utvelgelse av prosjekter
- Rammelån Nordiska Investeringsbanken

KBN

VANN OG AVLØP

Fyll ut relevante feltet og send søknadsskjemaet sammen med etterspurt dokumentasjon til din kontaktperson i KBN for å kvalifisere prosjektet til grønt lån. Selve lånet innvilges gjennom vår ordinære låneprosess. Vi oppfordrer derfor til å sende inn søknadsskjema om grønt lån i god tid før selve låneforespørselen.

Sjekk [KBNs kriteriesett for grønne lån](#) for oversikt over hvilke prosjekter som kvalifiserer til grønt lån. Ta gjerne kontakt med oss ved spørsmål.

SØK OM GRØNT LÅN

Dato:

1. HVEM SØKER

Navn på kommune, fylkeskommune, selskap/foretak:

15 Apr 2019

NIB signerer lånerammeavtale for finansiering av vannbehandling i Sør-Norge

Also in English

NIB har signert en lånerammeavtale for et 30-årig lån med det interkommunale selskapet Hias IKS i Sør-Norge for forbedring av drikkevann og infrastruktur for rensing av avløpsvann.

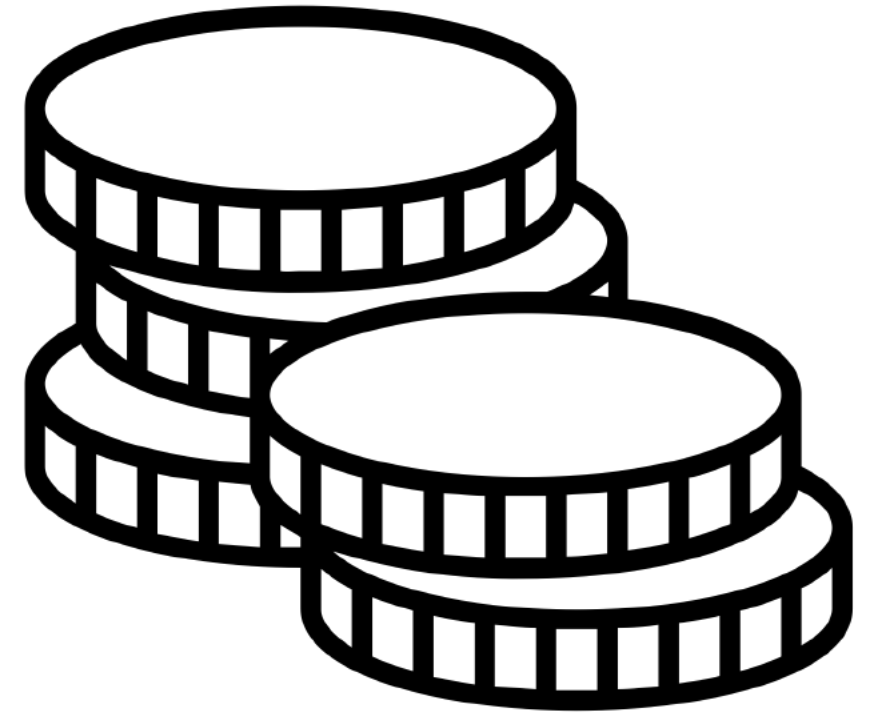
KLP

Grønne lån

Grønne lån gir dere en **rentereduksjon på inntil 0,10 prosent** (10 basispunkter) på lånet. Bra for miljøet, og bra for økonomien

Nødvendigheten av forutsigbarhet og forankring

Men selv med kommunedelplan og fokus på bærekraft, livsløpskostnader, grønn finansiering så blir konsekvensen fortsatt økte gebyrer.....

Forutsigbarhet og forankring overfor eiere - Bruk av simuleringer til 2040

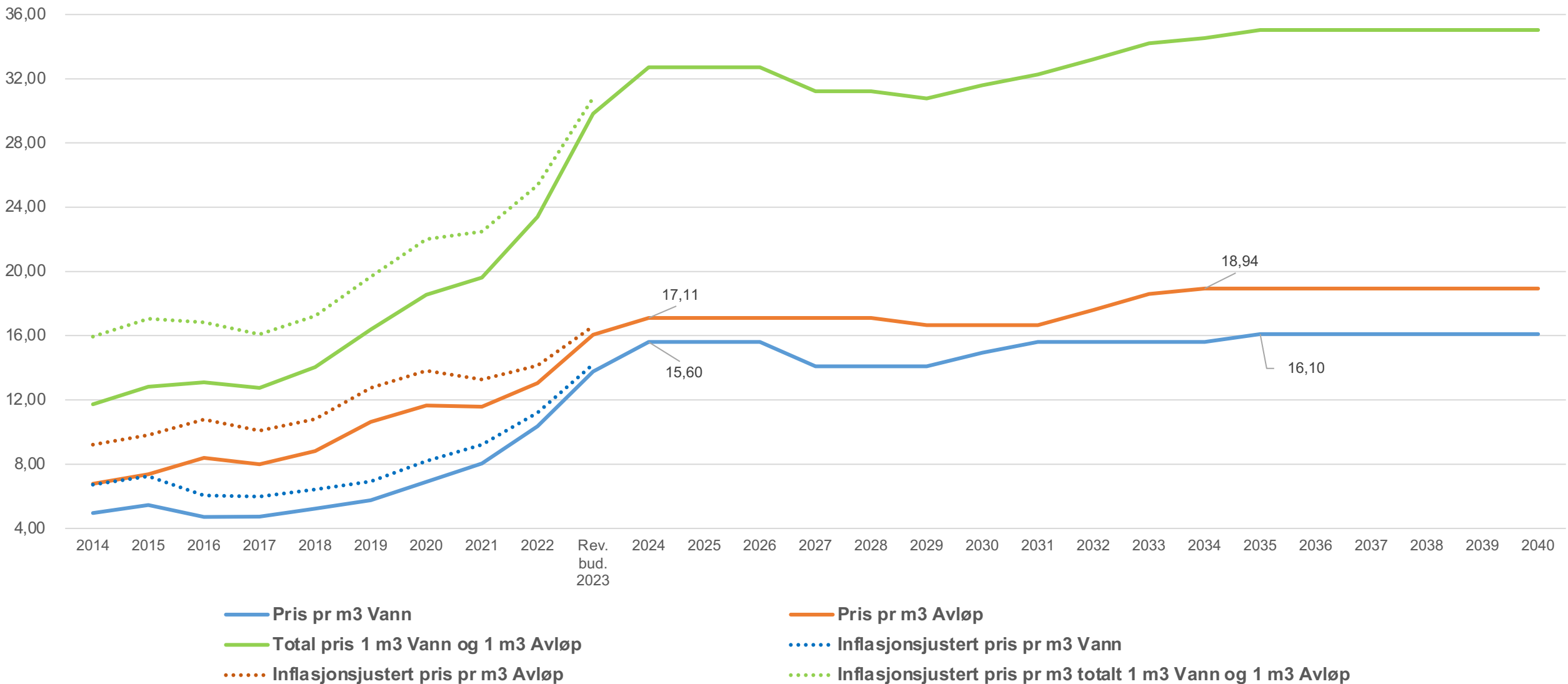
- Tilsvarende som ved økonomiplan, men med langt perspektiv – 2040
- Målsetning
 - ✓ Bygge forståelse
 - ✓ Skape forutsigbarhet
 - ✓ Tydeliggjøre utfordringen → hva må vi jobbe sammen om
- Grunnlag
 - ✓ Langtidsplaner – Kommunedelplan / Hovedplaner
 - ✓ Se i krystallkulen basert på trender og rammebetingelser
 - ✓ KBN Finans – rentesimulering
 - ✓ Selvkostregelverket

→ Sikre forankring

Simulering til 2040 – Prisutvikling pr m3 til kommunene

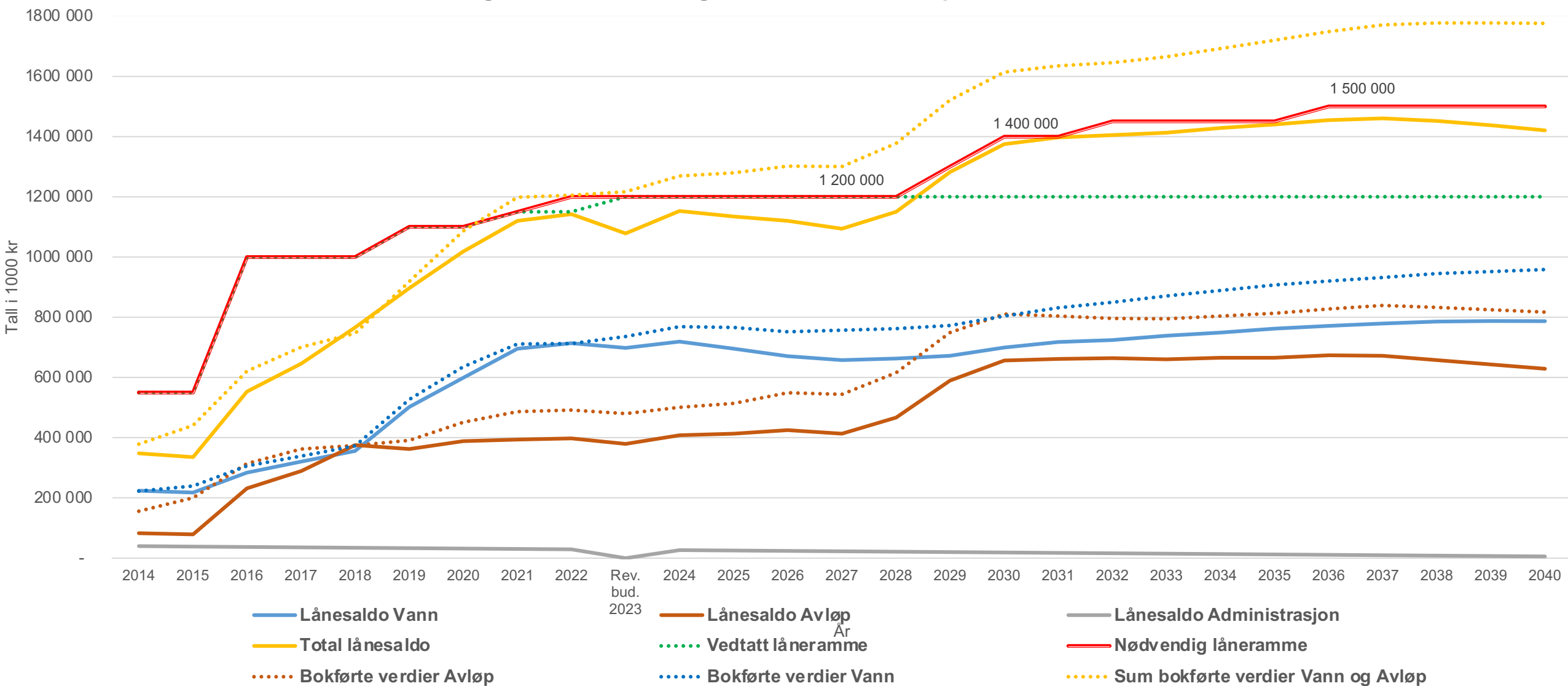

Prisutvikling Vann og Avløp fra Hias IKS til kommunene i perioden 2014 - 2040

Simulering til 2040 – Bokførte verdier og lånesaldo

Utvikling bokførte verdier og lånesaldo Hias IKS i perioden 2014 - 2040

Forankring kan være utfordrende

Vann og avløp blir vesentlig dyrere i år

**Kommunebarometeret 2023:
Vann, avløp og renovasjon (VAR)**

Øke aksepten for økte VA-gebyrer

- Bruke media
 - ✓ Markedsføring av nødvendige prosjekter og gode historier
 - ✓ Viktigheten av god kvalitet
 - ✓ Hvorfor prisene øker – hva får du?
- Bruke anledningen i møte med eksterne
- Sammen med eier kommunene lage forklaringer til prisøkninger - Informasjonsmateriell
- Sammenligninger med andre produkter og tjenester

**Årlig forbruk vann og avløp for en
gjennomsnittshusholdning (180 kubikk):
kr. 17.800,-**

**1 år
Bredbånd 100 og TV fra Telenor
kr. 14 000,-**

**1 års medlemskap ved
treningssenter for to personer:
kr. 13 300,-**

**Nettleie fra Elvia ved
20.000 kWh/år (E25):
kr. 9 500,-
NB! Kraft kommer i tillegg!**

Takk for meg!